

Српско-католичко сјемење
Zagreb, gornji grad

ЧСКН НОВИНИ ЗА РУСИНОХ У ЈОГОСЛАВИЈИ

„Руски Новини“ виходиао је сваки ти-
дање. — Предплата на рок 55 дина.
Адреса: „Руски Новини“ Р. Крстур.

Видава: Руске Нар. Просв. Дружтво.
За редакцију одговорио: Мих. ФИРАК.

Вилја у руским валаде.

Ноц... Вос били шнігом на широко
Закрити Божи ћивет.

На облакош вшади у валаде
Розквитнул лядов квет.

Валадом цалим цихо и пусто
Вшади жиши и мраз,
Лем конар ореха дајдае у дворе
Зашкрипи в часу на час...

Нарав, загрли вос турни дзвони,
Розлял ше ширцом глас:
— „Христос ше родио тога вечара,
Бог, Бог, Бог, наш и спас“.

А за дзвонами як хор ангелох —
Двеци зашпивали...
„Пожаданого, з неба даного“ —
З дзвонами витали.

Ноц... Вос били шнігом на широко
Закрити Божи ћивет.
Тей ноци дала Мария ћивет
Вос раю найкрасши квет.

ЗАДУНАЙОВ.

Змилиј ше над наими;
Помож нашому народу
Викоренц мержно...
Подай любов и злагоду.

Дай нам добреј дзеки
Да ше шицки раз зложиме
И да сами себе
Вечеј ми јуж не чкодзиме.

Вислухай, о Боже,
Ти молитву нашу щиру;
Помож нам зачувац
Нашу народносц и виру.

Вилей својо ласку
Да з њо шерца напольніме,
Ми пред јашелькама
Тебе шицки то модліме!

Концур 25. XII. 1938 р. Янко Фейса

П

Наша молитва

ПРИ ЈАШЕЛЬКОХ.

Всемогуши добри Боже
Вислушай нас, својо дзеци;
Гу Твојим јаслочком
Молитва нам щира ласка.

И над Вифлејемом
Ясним, Спасителю щвета,
Зос твојо доброту
Вона ше нам нешка стрета

Вифлеемска гвозда.

Давно, пред езер дзевецто трицц осем роками чудни подїї ше трафяли у заруцшим месточку Вифлеемом.

У бидней коліби, Бог, вжал на себе шмату человека, да го створи щешлівим. Но ніжел ше да других подзвигне. Не було дотля чуц на фаризейской жемі за таке слово, за того и таке братство, яке нам принес Бог, котри человеком постал.

У ящелькох лежало дзецко, цо зос любову братску принесло лодзом дотля не знану шлебоду и єднакосц.

Над Вифлеемом була цма ноц. Лем на небе єдна гвозда яснайша як други, ука зовала драгу тром мудерцом, ту яшльом вифлеемским.

Велі ю відзели и не могли себе розтолковац чудни подїї, котри ше у вязі зос тогу гвозду явели. Велі од страху скривали очи пред ню, бо че бали ей більшаго шветла. Вельо народу було и теди на швеце але лем троме ше нашли котри зрозумели ей ясносц и значене.

Ишли и не бали ше...

Прешли езер дзевецто трицц осем роки. Над цалим шветом заш, як и теди цма ноц. И у тей ноци по теліх рокох чловек як да ніч не научел. Ище и вецей, чловек як да сце постац богом. Чловек сце

себе сам створиц щешлівим. Чловек проповида нове братство и шлебоду и єднакосц.

И красне того братство. У його мено роби таки жвирства над братами своіма, яки не робени ані теди кед ше ище не зявела вифлеемска гвозда.

У мено того братства поцерпаме же кожди дзень нам годзен принесц страхоти войни, гладу, хороти и шмерци.

У мено шлебоди и єднакосц гнію по тормох лодзе, котри єдини грих маю тот же любя свой народ.

У мено... у мено такей правди, як до тей цмей ноци үнес до швета чловек.

А и нешка, як и пред тейма роками швии вифлеемска гвозда у душах наших у совисци нашей. Лем єдни, як и теди, захрівають своі очі, бо ёшле боя замерковац ей шветло, а други не маю шмелосци ю наслідовац.

А ми? Чи ше и ми будземе бац тей шветлосци?

Азия бовчи у пламеню. Америка ше кланя старим ідолом и препаднє, а Европа гніє и зогніє така яка є.

На ей месце ма воскреснүц нова, здра ва Европа, котра ше үж почина явіц на обрию.

Нет сумніву, же наш народ одбави у тим препородованю Европи видну ролю. Вон ю үж превожал на себе. Хто яку үчасц

будзе мац у тей ролі, нешка не можеме знац, але єдно можеме знац и знаме, же наш народ дойдзе до своєй подполней шлебоди, лем теди и так, кед будзе наслідовац вифлеемскую гвозду котра заблісла пред XX столітіми над малим запущеним валалом. Кед пойдземе шлідом трох краљох за гвозду — теди найдземе свою спасене.

Вона и тераз блісса над нашим нещешлівим народом, а о нас овиши чи вона розшвици нашо обисца, нашо думи, нашо жаданя и чи будземе мац шмелосци наслідовац ю.

А кед ю будземе наслідовац, вец нестане медзи нами зависци и пакосци, бо ми будземе мац пред очми Циль.

Кед ю будземе наслідовац, вец ше ошлебодзиме себелюбства котре не дало нашому духу дзвингнүц ше зос жемского блаты.

Кед ю будземе наслідовац, вец тоти швета үнешу до наших обисцох до нашого руского народу хасну и правдивого щесца. Поваляме стари кумири, цо их поставел чловек, наш неприятель за правдивым шветлом гу правдивому щесцу.

М. К. ч.

Пременка у нашей влади.

Пред римокат. Крачун настала у нашей влади у Београду пременка. Найвајкнейше при тим то, же министер нукашніх ділох Др. Корошеч не вошол до влади. На його место пришол шеф београдской поліції Ачимович. Випаднүл зос влади тиж министер просвіти Магарашевич и вожд борбашох Ходжера. Но ви министер просвіти постал Боголюб Куонджич. През швета одпутовал Др. Стоядинович до Швайцарскай, а Др. Корошеч до Атени.

«Карпатска Україна»

Влада нашей Горніци проглашена у своїх службених новинох, же од Нового року Горніца, котрой Чехи 1920. року дали мено Подкарпатска Русь, будве волац „Катнатска Україна“. Зос тим сце наша влада и звонка указац, же наша Горніца то частовка велькій руско-українській оцовщини, котра ше у прешлих часах мала мено Русь, а у новших часах ше вола Україна. Так ше наново наша Горніца придружув ғу цалосци нашего народа од котрого була оддалена дас 600 роки, под мадярску владу.

Французко - талиянски спор.

„Не даме ані крохай жемі!“ Так виписую тераз французки новини и так одвитую шицки Французи на жадане Талиянох, да им Французка одступи остров Корзику и, колонию Тунис у Сив. Африки. Французи таки горди, же ані не сцели дозволіц предс. англійской влади Чемберлену, да их заступує пред Мусолінійом. Вони сами буду внац бранц свою державу.

Винчованка за Крачун и Нови Рок.

Винчуюм вам браца мили,
Же би сце длugo пожили.
Каждому по його класи,
Меней кромплі як колбаси.
Каждому би дацо жичиц,
Дацо предац чи пожичиц.
Почнем прето такой з краю.
Од тих перше цо нас лаю.
Винчовац сцем не пакосци,
Тим цо не любя посци.
Вони най ше пишү за »Заряша«
Бо ше гевти посток плаша.

Там ше слави мало чуднє,
Вілія аж по Крачуне.
Док ест меса, ест радосци,
Кед нет меса, грижу косци.
Вони гваря, не през злосци,
Же то Рұснақ, хто не посци.
Не рушаю ані виру,
Лем сцү, у ней справиц дзиру.

Та видзице ствар є така,
Та пущме ю до боляка.
А үпукме винчованки
На недавни виберанки.
На тим швеце ствар є иста
Же найлєпша совисц чиста,
Хто ю нема и не чуе,
Тот вец вноци — викрикуе.
Едно ясне ми Рұснаци,
Зложни, кед нам дахто плаци.

А ест цо лем за жидлічок,
Маха з хвостом ягод пишичок

Тим у нашей винчованки,
Ніч, лем — части виберанки.
Док ест таких, добри лодзе
Руски народ қвитнүц будзе.

Керестуцом одприлики
Да ше каню политики,
И да будзе тварда жима,
Та им калдерма потрима.

А Коцурцом дас сто странки
И частейши виберанки
Же би було зач ше вадзиц,
И зац цудзим лодзам кадзиц.

Братом Сримцом при Дұнаю,
Тим цо у винородним краю
Повинчую, крашнє фино:
И в қосидби зда ше вино.

Але ідзме од початку,
Же би було у порядку,
То и дари треба дзеліц,
Шицких з дачим розвешеліц.

Почнем дзеліц перше Матки,
Одкадз велі — паніматки.
Ей як Матки би найкрасше,
Ей би подаровац — праше.

А з прашеца, лепше, — зна ше,
Най достаню »Просвіта«
Заслужели, правда иста,
Бо »Просвіта« од ніх чиста.

Косци и дас єдну ногу
Гевтим, цо не любя злогу.
Дац им тельо най ше сладза
Най ше медзи собу вадза.

Хвосцик и үшкя спакуем,
Школским дзецом подаруем.
Най гоч хвосцик огризаю,
Учительюх док не маю.

Коцурци, лодзе не глупи.
Им з орешкох пошлем лупи.
Та най о ніх роздумою,
Кед в любови жиц не знаю.

А вец пошлем до Дюрдьова,
Вина, так дас пол гордова.
Най ше дотля подкрипою,
Док читалью не оснью.

До Вербасу до старого,
Там би пенежи, а — »много«.
А ми пенежи не мame,
А нач да их спреведаме.

Господінцом »во имя оца«,
Поставиц сталного паноца.
Най гоч лем раз Крачун маю,
И по своім зашпиваю.

З Митровиц, мame мукъ
Им би одпослац азбукъ.
Най по руски гоч читаю,
Кед бешедовац не знаю.

А Бачинцом дац би дзешка
Орёшки гоч и пол мешка,
Бо ше крашнє справовали,
Та же би ше радовали.

Шидянь люби политику,
Перше ю, а вец — мотику.

Іх за презент, в тим моменту,
Ніч лем вжац до парламенту.

Кед достаню власц до рукох,
Вец справя през велькіх муккох:
Церкву векшү, Дом Народни,
А и школу правиц годни.

Беркасовцом а и Долу,
За дзези би рускую школу,
А за хлопох части схадзки;
Да престаню раз по »рацки«.

Петровчаньом помож Боже,
Док ше ище дац може...

Кед не буду мац квартеля,
Останю през учителя.

Им би прето дац бобальки,
И дас штири езри вальки.
Та най робиц починаю,
Кед же несци да ше қало.

Миклошевци най меркюю,
Бо их други обегюю.
Им би прето дац коніка,
Правдивого, з — медовніка.

Раевому Селу тельо:
Квоку и курчата велью.
Най ше на ніх припatraю,
Кед на »Просвіту« думаю.

А Рұснацом тим у Риту,
За Крачун дам поснү питу,
Най ше зос ню лодзе сладза,
Кед ше пре дзияцох вадза.

ШВЕТ И МИ.

Под свою народну владу млада Карпатска Україна крашне ше розвива, народ задовольни, а влада лем отим дума, як да поправишиць туто, до погубели Чехи за 20 річного газдовання и цо напаїкосціли Мадяре зос нову граніцу. Будую ше нови калдерми и железніци, отвераюшиcoli народні тарговини (кооперативи) широки каси, а народні новини зос днівніком Нова Свобода „На чоле“ не престано толкую неуспічним и не свідомим нашим людзом, цо то значи мац свою шлебоду, буц паном у своєї хижі и на свій жемі.

Швет нас „пренашол“.

У звязи зос іменованем народній влади на Карп. України настал медзи політичарами и у новинах у Европи таки рух, яки уж давно не бул. Нараз почалишици бешедовац, спориц, вадзіц ше, доказовац и толковац о України и українським народу. Нет єдного числа у остатніх трох мешацох ані єдних європських новинах у котрим би сце не нашли голем дацо о нашим народу и його змаганьем за шлебоду, а векшина вельких новинах дзень на дзень приноша вельки статі о України и Українцах и слики и мапи нашей оцювщини и з нашого живота. И векшина велька стоя за нами, за нашим правом на свою державу. Лем Поляци

и Мадяре, а и большевики московски зос вельку жалосцу и зос іще векшина страхом патра, як швет обраца увагу на наш вельки народ, як признава и Україну и українським народ и його борбу за вишлебодзене. Вони ше боя, бо знаю, же дзень шлебоди нашого народу, то судни дзень за Москальх и Полях. Бо єдни тримаю 100.000 кв. кілометри нашей жемі и 10 мільйони жительськох, а други 600.000 кв. км. и 32 мил. жительства. Без Українського народу и українських жемох (Галичина, Волинь) Польска постане мала держава без значеня, а Москвестраца найбогатшу жем, як то може читац на другим месце наших новинах, котра их карми и од зла брані.

Нашка наш народ у моди, у ютредку шветовій політиці, камень, о котры ламу зуби могущи того швета.

А причина тей поваги нашего народу у терапінім швеце? — Малка гордовита автономна держава Карпатска Україна.

Але не лем вона. Причина су и Немци — силна немецка держава, котра до своїх політичних планах упітла и візстановене шлебодній українській державі.

А у тей немецкій помоці, у тим немецкій интересу за наш народ лежи наш вельки хасен, але не мала опасносці.

О тим у слідуючим числу. (ок)

ГОСПОДАРСТВО.

Злата нітка.

Злато познати паразит, котри нахиши и велько чходи людзом, хтори ше недовольно боря проци ней. Златай нітки ёст веце сорти.

Вона ше розмножуе, як нашеним так и вегетативно (зос нітками). Стабло ей влакнасте и ма спосбносці же ше зос каждого фалатка може розвиць нова рошліна. Злата нітка може да отрима жиму од — 7°C и кед остане лем една нітка, вона ше розвие на яр

до новей рошліни. Нашене златай нітки кляя до ценкай ніточки, котра на верху дакус грубша. За час росту тата нітка круци ше около и прави круг, док не придае на газду котри ю будзе карміц, кед то не найдзе злата загине, а цо ше ридко трафя. Кед злата нітка нашла газду, може вона на кождым месце створиц себе напрару з котру будзе брац храну. Кед по тим уста наайду на тварде место, воши теди служа як квачка з котру ше

злата нітка трима. Кед ше злата нітка не унічтожи чим ше збачи, за крадки час вона ше барз розмножи и залапи цале польо. Квитне у маю и авгуасту. Чкоди од ней осетліви, бо ніщи бетеліну, лушерну, лен и др. Златай нітки погоду велі рошліни, та зато и борба проци ней досц чекка. Навада крем спомнугого, граворици, боб, конопу, хмелъ, покриву, млади верби, тонолі и др. Найласнейше за ширене того паразита нашене. Часто и часто ше нашене златней нітки ше зос другим нашенем.

Треба сномиц же нашене златней ніти одпорне и може у жемі осітац 4—6 роки а до старосці не клиявиц. Нашене зл. ніти барз сличне напіено бетеліну, па ше то бара легко може пошац. Борба поединца од зл. нітки нема скоро важносці, а успішна борба захтева борбу цалого краю. Борби ёст на веце способи, меней познато зос кемічкими препаратами, и веце цо кажды може, паленя на месці, веце да ше покоши тето место дзе ёст зл. и дакус далей гоч ше не видзи то ше позбера винеше вонка и спалі. Але іще найуспішнейша борба, шац чисте нашене. У тим напряму вжала и держава учасць у поединках баяновінах и контролира деталь, зарно, котре ше предава. Держава основала трифолінекі станиці дзе ше нашене чисци, пакуе и бломбира, а так веци посила ше нашене до тарговини. Нашене зл. нітки отпорне и кед прейдзе през жалудок статку и пак затрима кляяви, паше препоручуе не давац ю статку, бо воно заш веце зос гноіjom пойдзе на польо.

Оплодзене кукурици

Кед кукурица досц виросла, появі ше у позунка место мала чуточка. Тата млада чуточка наскоро пущи ценкі нітки. На перши погляд випатралі тати нітки зошицким ровни, але кед ше вежні тата нітка под повекшало, увидзи ше на ней фини набор ягод на пісці. Тата нітка ма на своім вершку мали отвор. Сами тати нітки виходза зос квецикох кукурици, а с кторих ше створи зарно. Обично ше на месці кукурика у шорикох (шорикох ёст према кук. 8—26) обично ёст два квецикі, од кторих ше ёден розвил и пуща нітку, а други закрнявел. Обично

ище скорей як ше розвили квецикі на чутки а котри представлюю женски спол, появі ше на верху кукурици метолка. Зос тей метолки пада дробенки жовти пращэк, а котри представя мужескі спол. Пращок метолки спадне на отвор ніткі и ту кляя и пуща длогу нітку аж до самого квецика на чутки и од тэрэз іш почне правиц зарно. Часто видзиме на чутки (обычно при верху) же іш зарна, а причина тому може буц же ше нескоро отворе нітка и вишло теди кед уш небуло прашку на метолки.

Петровіці

Віклад у просвіти. — Прешлі недзелі 25. XII. 1938. наставіні віклади у нашій Просвіти. Преподаване трималі нам наш парох, паноць Буціць, о темч за котру ше найвецей члені Просвіти виявіли у самім початку кед ше радзело о преподаваньох а то ё да чусме точні преписи о порційох котри су у нашій державі преписані. Особено ми земледліці вель раз ше мучиме рокамі и рокамі, зос тим же не знаме фундаменти, по котрих ёш порцій плаца. У тим преподаваню котре тирвало 2 и пол годзіні наш паноць нам зос шицку усилованосцю а зос цалам знанью своїм приказац шицки преписи о порційох таж же ше нам велім отворели очі и ми будземе кадри, после того преподавання, кжды знац себе сами вираховац порцію, и не будземе ше веце телью мучиц як зме ше до терас мучели. Модліли бін зме пре важносці акту альносці тей теми, да наш паноць, котри ёш давно зос тим питаньом баві, напіши о тей темі до наших Русіх Новінах, же би могли и други наші браца Руснаци по других валалох мац хасну зос того.

Анкета вікладох. У нашій Читальні направена медзи членами анкета о тим, о чим би сціли да ше найвецей віклада. И найвецей ше виявіли за исторію, веце гаідовством и за вікладами о здряю. Каждого мож задоволіц тето, же людзе сцу упознаці свою исторію, да знаю прешлосці свого народу и да веце маю моцну народну свідомосць, цо су и одкаль су котре местотреба да ма наш народ у швеце. А интересантне и то, же ше, найменей жада вікладох о політиці, видно, же досц людзом політиці, котри обично презплодна а лем людзох розедзінію и нэмір до валалох уноши. — Як видзініца наша Читальні почала озбицьну роботу. Лем так треба предлужиц.

Петровчань.

довац' Мой адютант вам шицко пове, идзце такай гу ньому — врацел му отаман.

Подпурочник ше сціл іще дацо запітац панові отаманові, але видзел які в нервозні, зачітніл, поздравіл го и вишол. До вечара ше розпиталі ошицким, роздумал о тим цо дознал, вечар себе вибрал даскельох лепших воякох и пошол на лінію ноцних польових стражох и заагніл ше з нічна дэ коровочкох.

До рана бул цихо, але над раном обачел подпурочник же зос його власнай стражі препад ёден вояк.

Тих таемних преподаваньох було терац уж досц и самому подпурочникові. Писмено явел отаманові о тим, же препад ёден вояк, а сам остал медзи нашу и Денікінову лінію у дэкункох. ище пред поладньом нашол го поштар зос штабу и придал му розказ, да ше не враца до бригады, док не винайдзе прецо телі людзе препадли.

Цали други дзень подпурочник остал медзи обидвома лініями.

Але у сушедніх бригадох тиж бул случай же вноци препадали вояки на стражі. Прето поволали офицірох до бригады. Настало дагваряне, але през результату. Ніхто не знал ніч, гібаль же в ноці у сушедній бригады заш скапал ёден вояк през шліду.

До бригадох пришли на помоц и стари искусні жандаре. Зробіні план цо да ше роби и подзвілі роботу. По лінії польських стражох буду гледац жандаре. И офиціре шпионахи, зос детективівами. (Далей будзе).

ЯК МОСКОВСКІ ШПІЙОНИ КРАДЛИ НАШІХ ВОЯКОХ

(Зос войнованя Українськай Галицкай Армії на Україні 1919. року.)

Бригади отамана Шашкевича од недавно не ішло добре, особено од кед була премесцена на фронт проци Денікіновай армії.

Почало то зос тим, же през шліду в ноці препадла предня стража — По стражі не остал ніяки шлід. Ніч не указовало, же би ше стражар бил зос непріятельем, а заш вояк млади гімназист, зос інтелигентней рускай фамелії цігурно же ше не придал.

На другу ноц' заш препаднул ёден вояк зос ноцнай стражі. Отаман Шашкевич розказал, да на ноц' кладу по двох на стражу. Тей трецей ноці правда на схібел ніхто зос ноцнай стражі, але згинул потпоручник, котри тей ноці тримал ноцну стражу.

У бригади шицки були неспокойні. Забранено бешедовац о тих випадкох о препаданю воякох, але о тим ше зато лем бешедовало шептаючи по крадаме.

Бул строги розказ, же зос змерк вояци маю ходзіц по двоме по трохе ведно.

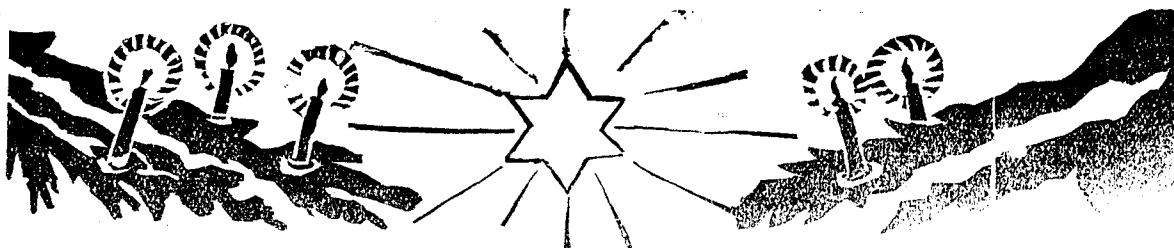
Една ноц' прешла на миру през нічного, але другей ноці нестало двох воякох, котри тримали звяз мідзі два стражи у полю.

Отаман Шашкевич ше гнівал и преклінал шицких и шицко. На буду похорол ше и офицір у бригади на тифус и Отаман не мал кому придац, да розвяже туту тайну роботу.

Іван Лемковский.
ЯК МОСКОВСКІ ШПІЙОНИ КРАДЛИ НАШІХ ВОЯКОХ
(Зос войнованя Українськай Галицкай Армії на Україні 1919. року.)

Винковцом и Пишкіревцом,
Пиштинцом и Андриевцом, —
Шицким од ніх дукац цали,
Же би ше поесц не дали.
Вони шицки руски браца,
Та най ше даяк не страца.
Дотля буду дацо значиц,
Док не буду свойо влачиц.
З тим було и готове,
Мили браца и панове,
Але іще попробуем,
Іще дакус повинчукем:
Повинчукем не гоч яку,
О когуту на облаку,
Цо нам рано досадзүе,
И до хижі закукуе.
Векши ёк ёдна гуска,
А вола ше »Зависц Руска«
Найдзе теди да завадза
Кед ше людзе з добрым радза.
Думам да ше дорадзиме,
Да го даяк задавиме.
Задавиме, зарежеме,
Лем да ше го ментуеме.
Бо верце ми, же завадза,
Же ше преньго людзе вадза.
Та зато на радосц нашу,
Справме з нього — папригашу.
А тим цо барз лобя славу,
Даме зос когута — главу.
Та уж зос тим закончуем,
Кед не правда — препитуем.

бачи Дюра з Керестура

Вилійна Ноц.

Було мразу шнігу Вельо
Жимна ноц ше үж спущела
А зос неба — зос востока
Гвізд аясна зашвицела

Зашвицела вона просто
Аж до хліва старенкого
Дзе Мария породзела
Ісуса — Сина Божкого

Кед вона го породзела
До пеленох окружела
На коляцу оштург сламу
До яшелькох положела

Зато най чуц аж до неба
Йому громко ми шпивайме
Медзи нами го витайме
Царю неба — хвалу дайме

Вітор жимни подувовал
Аж яшелька ше кивали
Так Ісуса маленкого
Сами яшля колісали

У вертепу мале дзецко
за нас жиму прецерпело
Зато нешка »С нами Бог«
Йому шпивайме весело

На пол ноци дзвони дзвоня
Радосц вельку нам явяло
»Слава во вишних Богу«...
З неба ангели шпиваю

Михал Биркаш.

Чи треба даваць дзивком тал?

У нашым народу а и у других постої обичай, кед ше дзивка ода да ёй родителю даю тал дораз, або познейше. Уж як ше дагваря. Тот тал ше дава найчастейше у жемі, ридзе у пенёжох. Не знам чи дахто од родителькох дакеди подумал, чи тот тал, чо го дали свой дзивки, принесе ёй щесца. Чи ёй будзе на хасен, або на чокуду.

Видзиме веций раз як преходзя богаты дзивки — талошкині. Легінь кед ше нешка жені, бере богату дзивку найвецей пре ёй богатство. О любові злагоды и о щесцу у будущым живоце ту ше мало раздумуе. Главно кед є богата Не муши буц красна ані здрава. Часто ше не патри ані з якей є фамелій. Тал шицко поправі.

Так исто богату дзивку родитеље даю лем до богатей хижі и непатра на то, якого мужа их дзивка достане. Заш главне кед є богаты. Гоч би при худобному веций щесца нашла муши ше одац за богатого, бо и вона достане тал.

Придзе невеста з талом до мужовога дому. У живоце есть вшеліяки часи. Кед ше богатей невесты дацо не попачи, не слуха и не дава швекру и другим старшим чесці. Ша вона не муши церпиць бо принесла тал та ма з чого жиць. Веџ нагваря мужа, да виселя, бо вона не може веций церпиць.

Кед муж не сце висц, вона го охаби и пойдзе „гумаци”. А така мац заш пове, же ёй дзивка ма при ней хлеба и не муши у люцким обисцу робиц.

Виселя. Гоч им велько чежіше жиць, за невесту настаню красны дні, бо тераз исма швекру. Крем того тераз не муши исц на польо, бо муши дахто и дома остац. Док були ведно швекра оставала дома. Прето найвецей страда муж. Кед вон жени пре то пригваря, вона му одрубе, же не муши робиць, бо му принесла тал. И так вше тот тал на верху и причина кождому злу.

А знаме, яки зла и непорозуменя настаню у доме, кед треба дзивки дац обещані тал. Хто треба тал достац вше му мало. Хто муши даваць, вше му велько. Оце гоч би и дал, але нѣ да син. Кед невеста не принесла тал, кельо ёй обещано, муж одже не жену, швекор невесту, бо лем пре тал ю и вжали.

Пре тал ше замержи оце з дзивку, брат зос шестру, муж зос жену. швекор з невесту итд.

Подумайме дакус и на трошки, хтори ше направя при преводзеню жемі на дзивку. — Крем того, жем хтора у початку у ўднім фалаце щипа ше на веций дробни часцы чо барз завадза напредному газдованию.

„Просвіта“ до тераз и од тераз.

Нашо Руске Народне Просвітне Дружтво — Просвіта охабя за собу двацет роки роботи и то плодней роботи. Од початку свогого істновання поставени ціль народне просвіщоване старала ше зос шицкими силами звершиць. Дружтво положило початки просвітній роботи по шицкіх наших валалох и положило фундамент дальнішого будования нашен просвітній будвлі, которая ишне не готова. Ю треба далей будоваць бо вона звершена нігда не будзе. Док будзе швета вше будзе и напредовані и нового знання котре треба народу придаць.

У тей роботи особено кед ше дружтво дакус розширело указали ше и недостатки зос страни самеї организації и ёй ушореня. Прето ше уж веций раз на собранийх предкладало пременка праўилах. Того року то важне и як єдну главнішую точку которая би мала буц звершена у тим року. Зато выбрані на сходзкі и єден одбор котори ше перши раз зишол 25. децдмбра у Руским Керестуре. До одбору були выбрані з каждого валалу дзе постое нашо просвітні организації як то було и жадане. Але на жаль на тото перше засиданіе крем делегатох Бачиндох и Петровдох не пришли други пре рижні причини як оправдані так и не оправдані. Тоті годні „добре“ критизираць роботу од котрой ше сами одзагли.

Перше засиданіе прешло у викладаню думох поєдиних организаційх о питаньх котори централа скорей порозпосилала до Просвітних читальньх да ше о ніх дагваря и винесу своє предлоги.

На першым месце было одредзене як да ше

основу одбори за зберане помоці нашим братом на Горніцы. Тоти одбори по Крачуне би требали свою роботу окончиц и до конца януара позбераць приноси и веcka послац о тим извештай до централі которая ше ма остарац дотля як найлепше нашим братом туту указану и назберану помоць прида.

Найважнейша точка була як да ше організації медзи собу повяжу же би ми творели єдну цалосць и так да постанеме єдна моцна організація которая будзе вшадзи єднак робиць и єден ціль гльдаць. По думаню шицкіх Просвіти — терашнє РНПД-о у Руским Керестуре треба да постане централа на тот способ, же кожда читальні будзе як член союзу, котрого централу Керестур. Централа не будзе мац своїх членох директно зос поєдиних валалох крем почесных, але лем прейг месных читальньох. По тим плану одпадли бы рочны члені Просвіти. Рочны члені бы були шицкі тогі члені у свой читальні. За ніх бы кожда читальні плацела рочно централі по пол динара або дакус веций на мешаць у мене членства, а крем того од кождой свой приредби давала бы читальні єден стални процент до централі. Рочна членарина по читальньох бы була вшадзи єднака, але поєдини бы читальні пре свой потреби могли повишиць за поєдини роки. Централа бы мала зос своєї страни старац ше за поєдини валали зос упутами, зос викладами особено у тих валалох, котори слабши и не можу о своей сили таки виклади себе отримоўць. Мала бы управяць цалу просвітну роботу по валалох.

Да ше тал не дава шицко би ишак випатрало. Легінь би не брал дзивку хтора богата, але хтора му ше пачи. Не было бы супружество з разхунку, але з любові, которая є главное условие защепленій живот. Вибераля би ше дзивка зос здравей, лепшай и морално високой фамелій.

Кед би му жена (невеста) ніч не принесла, але би од ніго ані шестра (дзивка) ніч не однесла. Ніч би ше не страцело, але би ше ище достало. Не трошело бы ше на превод жемі з єдной и з другой страны. Кельо би ше лем на тим зашпоровало! Не ишло бы до панских кишенкох, але би тот пенёж нам за иное хасновал. Жем би ше не щипала и синове би могли лепше развиват свой газдовство.

Кед іневеста през талу придае до мужовога дому зошицким ишак ше влада, бо ніч не принесла. Пре то муши буц цихо и почитовац старших. Трима ше обисца до хторого приведзена, бо свояго ніч нема да може окремо жыць.

Як приклад можем спомніц наших Хорватох у Сріме. Там ше тал не дава. Гоч ест пейц дзивки а єден син, шицко остава синові. Дзивка достава лем „спрему“ и намештай и можебуц даскеље дукати, але вони ше не троша. О талу у жемі нѣт ані бешеди. — Прето ше там и отримали стары задруги зос здравим хижним порядком — дзе невести не бунели синох.

Як видзиме женски тал причина дзелідби наших обисцох, а дзелідба початок кождай препасци.

Роздумайце о шицким тим и повеце чи треба даваць дзивчатом тал? Осіф Торма.

Нашо розсельоване.

Познато нам, же нашо праділове кед пришли з Горніцы до тих крайох, населіли ше перше у Керестуре и Коцуре, а вед отамадз ше познейше розсельовали далей до Бачкей и Сріме. Не мам за ціль да у тей статі пишем историю розсельования нашого народа, але сцем указац на причину тога розсельования.

Нѣт найменшого сумніву, же нашо предкі, кед ту приселі, пришли нараз ведно велько фамелій и дораз обачели, же Керестур и Коцур за ніх цесни. Прето ше почали отамац селіц и до Сріму по веций валалох док не населіли валали, у котрих быва наш народ.

Причина нашого розсельования була здрава появя — гледане простору, на котрим ше будземе ширину, роснуну, бо віше ше родза и рошню нови поколеня, а хтори нам остава єднаки. Нешка нашо людзе селене з єдного валалу индзей як да не тримаю за добру ствар, бо у найновших часох ше не висельовал елемент здрави, роботни, котри ше сце ширину — здобувац нови богатства. Не селевише тогі, чо сцели зос меншого посцігнуц веций;

Крем того члені би достали задармо кождый рок два менши брошурки у мене свогого членства, и стални попуст на виданьх котори Просвіта відава и помагац и материјально поєдини дружтва особено при будованю домох. Крем того просвітни члені би уживали даяки попуст на шицких приредбох Просвіти гоч би то дзе було: н. пр. на представі у Керестуре чи Петровдох шицкі члені Просвіти — котори маю легітимацию и уплацену рочну членарину — маю стални попуст на картох да ше и на тот способ укаже повязаносц членства и їх права у своїх домох.

Векша дискусія настала при питаню членства и при одредзованю права гласаня при вибранкох главного управнога одбору.

Да централа не ма директно членох рочніх то приято без дискусій. Ёй члені шицкі члені поєдиних дружтвах. Остали би директні члені Просвіти лем почесни и добротвори: котри подаровали дружту голем 5.000 динари. На тим ше на концу шицкі и зложели. Дотерашні утемелітельни члені оставаю по старим як були, лем ше новых таких членох не будзе прымац.

Велька дискусія настала пре право активного гласа: выбрані може буц кажды, але хто будзе виберац. Питане ше тогто поставело особено прето же шицкі членом не возможно приходзіц на хлавну схаку и теди валали котри ма присутносц найвецей членох одлучує о тим без огляду на то чи други валали котри по членству можу буц и моцнейши, але члені неприсутни, так жадаю або ишак. Зато було предложене да право гласа маю шицкі члені, але не директно, але по своім деле-

але ше трафело, же селели лем таки, котри пра-
дяки причини препадли и вец ишли з лепшого на
горше до краю дзе их не буду познац. Прето на-
шо людзі тэраз думаю, же селене негатыўна появі.
То би була ёдна причина пра котру нешкі нашо
не любя селіц, але є и інши.

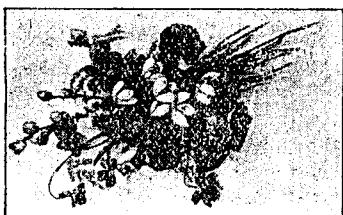
Друга причина чом нашо не любя селіц лежи
уж кущичко глібше, лежи так бі повесц у самей
дуди и тілу нашага народу. И пра туцу причину
нас мушки заболіц шерцо, бо значи же нет уж у
нашым народзе тога нукашынага здравага институ-
ту — жаданія — роснук, шириц ше, завладац на
весь векшых просторах, нет уж тей жажди за новым
векшим и лепшим, як було теди, кед зме пришли
до тих крайох.

Треца причина будзе, так ми ше видзи, у тей
жалосней правды, же ми у приросту ніч не доста-
ваме, але трацімі. То мож видзіц зос матрику-
лох кресцених. Нашо жени и хлопи постали мо-
дерни и несцу мац велью дзеци. бо кед меней
дзеци меней бриги, меней роботи. Тата причина є
уско звязана зос другу и вони ведно ровночасно
як два чарні шпляхи на тілу нашага народу. (О
тим будземе ище окремо писац). Тоти два причині
зробіли, же нешкі ше нашо людзі барз мало
розселюю. бо нам як да досц уж простору цо
зме го завжали и природно ми уж не змагаме до
спанования нового.

Ест ище інши менши причині пра котры на-
шо людзі не любя селіц а то су: „Руснак люби
свой родзени валал“, або „лем дармо роітресац
сермию“, чи заш „там нет ані школы ані церкви“
и т. д. Шицко то краине и добре, же наш народ
такі прывязані до свойго, але шириц ше ішак
мушиме, бо хто не напредуе, тот назадуе.

Хто да селі и дає?

Познато нам, же есть у каждым нашим валале
богатых и худобнейших та зошицким худобных. И
кед гуторим о селеню тэти не думам, же треба
селя тоти богаты, а ані зошицким худобны, бо
богатому добре и там дзе є, а тот цо нема ніч у
Керестуре гоч преселі до Сріму або до Боснії не
годзен ані там ніч купиц. Даціле остава, же селене
в найприданейші за тих худобнейших цо маю хи-
жу и по два три до штири ютра жемі у Керестуре
чи Коцуре и тоти кед бі там предали свой маекток
и приселі до краю дзе двараз и трираз туньше
купели бі зос трох до осем и до дзешец ютра
жемі и напевно же бі ше лепші чувствовали и
лепші жили як скорей. (Далей будзе).

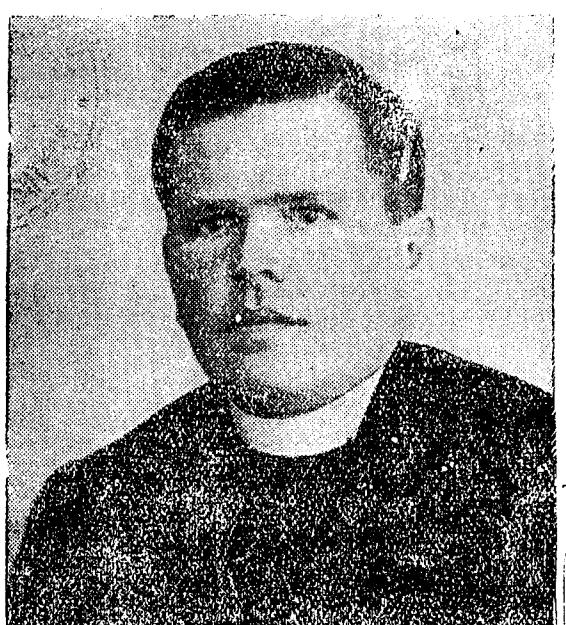
тату. И то так да кажда започата дзешатка членох
ма вибрац за себе ёдного делегата котры пра гла-
саню будзе мац телью гласи кельюх представя. Почеки
члены и члены добротворы маю свой личны
глаз, але го не можу делегирац: кед су присутни
гласаню, кед су не присутни их глаз препада. На
приклад: отрумуе ше виберанка управного одбору
на схацки у Керестуре у Бачинцох есть 40 члены
читальій котры су тим истим и рочны члены, и ма
1 почеснаго и поведзме трох добротворох. Почеки
член и члены добротворы кед су гласац маю сами
пойсц на схацку. За рочных членох читальня на
свой схадзки вибера делегатах: може их послац
4 за кожди дзешец ёдного. Кед не пошло штирох
але трох 10 гласи при гласаню ей препадю бо нет
делегата. При самим гласаню вредносц глаза почес-
наго члена або добротвора вредзи за 1. Глаз делега-
та на дзешец вредзи 10. Так би ше пропорци-
нально дало змоги шицким членом ёднак брац учасц
у виберанкох. На самей схадзки право маю участ-
вовац шицкі члены и дискутоўца тиж, але гласац
не маю право шицкі присутни але лем делегати.

Члены Просвіти котры жию у местах дзе нет
организоване друштво гласаю сами кед приду. У
тих местах друштво з централі именуе свойго
павереника у тим валале и вон на схадзки може
глазац як делегат тих цо остали. Його глаз телью
вредзи келью пленосц ма, але ніда не вецай як 10.
Бо накеди їх есть 10 муша ссновац свою філіялу.

Цо до саміх правілох исц ма-виробіц централа
и за себе и за філіяли: тоті правила буду віша-
ці ёднакі а им себе можу друштва дадавац правіл-
ник котры мушіц буц прияти на філіяловай схадзки и

ФРАНЯ ГАМ,
вибрани народны посланик у кулскім
срезу (Бачка). Достал 6.895 гласі.

О. ЯНКО БУДИНСКИ,
заменик посланика у кулскім срезу.

Шицким предплатніком, читательном,
писательном и приятельном Руских Нові-
нох щешціліві Крачун и Нови Рок жичи

РЕДАКЦІЯ.

одобрени од централі. Главне собрание може и за
централу одобриц правилник котры будзе ёсобено
служиц за координаціі работах поэдиних секціях
централі. Тоти секції бі були: друкарня, часописы,
пропагандна (за преподавання, статистики рижни
приредби и т. д.)

То би было у главным работі першага засі-
дання одбору за пременку правілох. Принесімі то
у новінох да поэдини члены о тим роздумаю и кед
найду за сходно гоч у новінох а гоч лем так до
централі явя свой думаня, да ше тоти питаня цо
хасновітейші и практичнейші за нашу дальшу ро-
боту ушоря и на другім засіданні котре будзе пред
вельку ноцу, а на котре приду озда шицкі вибра-
ни члены, и дефітивно ушоря.

Цо представля Україна?

Београдске „Време“ прыноши под тим насловом:

„Цяла територія України под большевиками,
хтора є роздзелена з рику Дніпро на два скоро
ёднакі часцы, віноши 443 000 квадратных кіломет-
рох, цо значи двараз телью як Югославія.

У большев. Україні 1934 року было 31 мил. жи-
тельюх, т. е. двараз и пол телью як у Югославій.
У Польскай есть коло шейсці мільйоні Українцох.
У Карпатской України есть коло 500.000 жительюх,
а у Румунії исто телью.

Українски валали національно чисти, але у ва-
рошох велька мишаніна народносцох. Та шицко
ведно, Україна українска на 80 проц. Немцох есть
на українских жемох 400.000, найвецей коло Одесі

КАРПАТОРУСКА ИСТОРИЯ

Наша Горніца у XIX. столітію.

IV.

У таких приликох прышла и так волана „Яр наро-
дох“ 1848 року Цар аустрийскі Фердинанд I. примушенні
зос революцию у Аустриі и Мадярскай (касирал) панді-
ну и дал державі конституцию. Але Мадяре под водг-
вом слова Кошута дзвігли буну а ўх найбаржай помага-
гал зос своіма красніма писнями серб по мену Петров-
ич вайвекши мадярски поэт котрого Мадяре называли
Петефи. Млади цар Франц Йосиф I. у велькай нужди замо-
дзел московскаго цара Міколу I за помоц. Вон му по-
слал свой войск под команду русина Паскевича и вон
надвладал Мадярох, котры тиж сцели цалком зняшчы
славянство не лем на Горніці, але и у целей Мадярскай
державы. Теди славянски народы зос своіма жаданіямі
обраціли ше до Відня (Бейчу).

Депутация Русинох-Українцах, котрой на чоле был
Адолф Добрянскій, предложил свой меморіял (письмо).
Под віливом и стараньем Добрянского „Галицка Народ-
на Рада“ видала поволанку своім братом на Горніці.
да ше тримаю твардо свой віри, и народносці и зажа-
дала да ше зединя шицкі Русини-Україци на Горніці
у Галичині, Буковині до ёднай губернії. Иста депу-
тация придала 19. октября 1848. р. свой меморіял у на-
мецкай бешеді, а котры написал Добрянский царові и
гледала:

1) да ше Русинох призна як окремы народ. 2) да
достаню свою губернию, до котрой войду шицкі жемі
руски дзе у векшини Русини жию. 3) да ше осную ру-
сікі гімназії, народны школы, українска Аадемія и да
ше немецкі университет у Львове претвори на руско-
українски. 4) да ше з русікіх краіох одпуска шицкі ур-
ядніци, котры по рускі не знаю, а да ше на их место
положа Русини. 5) да можу видавац свой рускі нові-
ни и да буду писані зос нашым рускім буквамі. 6)
да ше положа Руснацы офиціре и паноціве капелане
при українскіх полкох у войску.

Цар Франц Йосиф приял прыхильно меморіял од
депутациі, котра и усмено виявела свой жаданіе за
окрему руску губернию у австрійскай державы.

Адолф Добрянскій был син паноца Рудольфа у зем-
плинской жупи и перши раз виступел кед вибухла буна
на славянским конгресу у Прагі 1848. р. проци мадя-
ризована Славянох. Прето мушел сцекац и у Галичині.
постал членом Главней Рускай Рады, дзе на його жада-
не положена точка, да ше Русином да ёдна окремна
губерния у австрійскай державі дзе вони шицкі зедині-
ні буду мац шицко свою власне. До Мадярскай ше
врацел ведно зос руским войском як воини комесар.
На жаданіе тей рускей депутатії були одзелены шицкі
комітеты на Горніці, медзі котрима була и земплинская
жупа (котра нешкі припада Словакам) и зробено з іх
окремну жупанію, а на ёй чоло бул поставені Добрян-
скій. На львовским университету бул поставені профес-
сор руско-українскай бешеді а на наших жемох до
шицкіх школах була уведзена наша бешеда, як и наука

Потым Жидох есть 1.600.000, Русох 3,000.000 и По-
лякох 500.

На культурним полю Україна стої так: у 1935.
року большевицка Україна мала 22.000 школы и
5.000.000 мільйоні учнікох, високі школы у Хар-
кову, Кіїву и Одесі зос 280.000 студентами. Вида-
ння Українскай Републіки дошли до числа 35 міль-
йоні прымірниках кнішкох за учнів, а других ви-
данььюх 15.000.000 мільйоні. Україна ма 336 дневни-
новини, 106 ревів і тижнёво новини, найвекшай
часци на українским языку. Школах за другі наро-
дносці есть: 579 немецких на 400.000 Немцох, 345
на 500.000 Полякох, 495 за 1,600.000 Жидох и т. д.

Україна земледілска жем

Україна у найвекшай часци земледілска. Прет
войну Україна давала Русії 80 проц. заграницнаго
вивозу: вона давала 70 проц. цукру, 47 проц. солі,
71 проц. каменога углі, 75 проц. мангану, 68 проц.
лятого железа, 60 проц. машини за польскую роботу,
34 проц. локомотивы од шицкіх производох був-
шай царскай Росії. Гражданська война шицко зі-
щела и Україна могла стануц на свой ноги аж
1928. року.

Українски валал уж пред войну обраблял кул-
турно свою жем, зос машинами. Вон було на ви-
сокім культурним ступню. Уж 1913. року було на
України зашато 22 мільйоні гектари. Плантаџі-
цукровой цвіклі маю 1,000.000 гектари, а фабрики
видаваю рочно вецей як 2,5 мільйоні гектари, з
кукурица и слунечнік исто так. Доган и памук ше
ше на 156.000 гектари. Барз велько ше садза че-
решні, а особено вишні, цо предправлюю прави ласі

о нашим обряду и церковного шпиваня и вшадзи були поставени Русини учителе тих предметох по школох. Але уж 1851. року бул Добрянски премесцени до Пешту як „начальник крайового намесництва, а од 1860. року бул посланик у мадярским парламенту. Але Мадяре му нігда не дали виглашиц бешеду за руске князовство и автономию и зато вон видал туту бешеду по *вемеци* у Бейчу. Теди го премесцели до Бейчу, до мадярской концепции при царским двору. Там же упознал добре зос Раевским, паноцом при московским посланству у Бейчу.

Австро престала трима зос Русию у покрайнській війні и 1868. року потписала догварку зос Мадярами и теди Добрянський як велики Славян (пансловіст) бул пенсіонірави и одселел ше през Львов до Варшави до до своєго жела проф. на універзитету А. С. Будиловича.

Добрянський бул найвекши чоловек у XIX. віку на Горніці. Вон пребудзел там народну свідомост, котраше виявела у письмох о. А. Духновича и А. Павловича котри на жаль писали лем на пол зос народну бешеду. Анатол Краліцький видав своє проповідь, а Ласло Чопей „Руско — мадярски словар“; Іван Дучикович написав „Історический черти у хрорусив“ Часопис котри писали ма тамошній бешеди под менами „Світ“ „Новий світ“ „Сова“ „Карпат“ престал 1880 року. З Мадярської страли почал дуц іншаки вітор, котри зотаршицько до Горніца дараз на національним полю приобрела.

V.

Найчеші часи у історії Горніци були у роках 1870—1917. Теди нараз забранета наша бешеда у шицьких урядах и школах; інтелегенцию попремесцали глібоко до мукашній Мадярській, духовенство же старали достац зос величими почесцями и плачами Мадярський язик заведли до наших богослуженьох место церковнославянки. Нашо дзеци брали на силу до мадярських оводох, да там забуду свою мацепинську бешеду и приуча ше на нову. На жаль велі и од паноцох учели своєй дзеци по руски праве прето, да можу мадяризовац нашого Руснака, котрого мадяре на спердню волали „шмердзаци руснак“ Земледілцох придали Жидом, жидзи пожичовали пенежи людзом зос ликом, а вец зос судами угнаняли мали суми пенежох, робели велики трошки, и так предавали цали газдовства Русинох. Охудобнели людзе 1880 — 1890, року виселели до Америки да себе там най у лехчайши хлеб а свою власну жем охабели Мадяром. Тоти цо остали були одзелені до окремого владичества у Хайдудорог, дзе запровадзена мадярска бешеда и шпиване шицьких богослуженьох. Кед Драхоманів — наш писатель ма путованю прегварел до єдного нашого землівільца на гайзибану по руски, та шицьки путующи жидзи чи Мадяре поставали да видза, цо то за пан котри видзи у „Шмердзацим руснаку“ не бидло але чоловека.

На обрану так ніщесного нашого народу дзвігнул ше цудзи чловек комисар Едмунд Еган з роду Шкотляндівц и видруковал свою бешеду, у котрой предручуе влади и інтелегенції же забула свой народ. И теди зос заступованьом владики Фірцака Юулия 1896 р. Мадяре пре люцке око почали дзвігац так названу „верховинску

коло українських валалох, так же на яр кед вони квітню цала Україна пахнє од вишньового квета.

Пре шицько тово большев. Русия, котра зна цо би за ню значело кед би ше Україна од ней одорвала, опасала и западну большевицку. Україну з утвердженнями. На кожди случай, да ма Русия з чого жиц, кед би Україна постала своя держава, уж терас почина повекшовац индустрію и польопривреду у московських краіох, у Кузнецкій провінції на Уралу и на далекім востоку. Але и попри тей конкуренції, Україна ище на першим месце цо ше тиче индустрії у Советской Русії. И нешкав дава Україна цалей Советской Русії 26 проц. жита, 75 проц. каменого углю, 65 проц. железа и 85 проц. цукру. Найвекши копальня железа то „Донбас“ (донецкі басен). Донбас дава Русії, а предвидзуша же будзе давац и 80 мільйони. Донбас може конкурирац не лем европским жемом, але и американским у добиваню и вирабянию железа. Индустрія локомотивох исто так водзя перше место у Русії.

Вредно ище спомнүц українске сточарство, котре од війни потадз досц напредовало, а под час гражданской войны воно цалком було знищено. У України 1935 було вецей од 5 мільйони рогатого статку и вецей як 4 мільйони швині.

Важносц України

Зос шицького мож с правом повесц, же Україна за велі держави то лакотки. Вони би за кратки час подмирели своєю потреби. Як то може буц, не зна ше. Гутори же же національни дух у України ище моцні, але ше не зна як ше вон ставя до тих пожаданьох западних державох. Ёдно сигурне, а то же Польска и Румунска ніяк би не сцела же

акцию“ под водством Егана: Дали земледілцом даскељо езри голти жеми, видали закон проци здзерніцтва, основали 27 каси, дзе людзе могли себе пенеж пожичици и подзелели далус расного статку медзи народ и почали видарац тижньюю новини „Недиля“. Зато жиловска рука забила Егана. Земледілци дакус оддихли, але зато их на езри виселели до шлебодней Америки, дзе зос чесну роботу заробели пенеж и врацали ше до свойого „старого“ краю гу котрому их шерцо цагало як и кожди народ котри од віка до своєї жеми буи привязані. Теди о. Августин Волошин, терашній претсидатель Карпат-України, почал 1900 року видавац свою „Науку“, учитель видавал „Недиль“, Юрий Жаткович писал проповетки, и етографични студії, а у Будимпешти о Подкарпатской писал Др. Андри Ходника, др. Хайдор Стрицкий и други, а галичане Гнатюк Владімир, Іван Верхоратський, Іван Франко, Стефан Томашівський Владімир Левицький приказали и заинтересовали цали швєт зос тим чудним краем.

(Далей будзе.)

БРОДИЙ ПРИДЗЕ ПРЕД СУД

Београдска »Політика« пише туто статю: У мешацу януару, будзе виведзены пред суд пре вельку зраду держави, Андрий Бродій, бувши председатель Карпаторускай влады. Того му дня судия вирекнє найчеші слова: »Оптужени сце, пане Бродій, же сце за три мільйони предали свой родзени край!«

Дня 25 жнівня ма засідане у центральній влады, у Праги. Станул Бродій и на найвекши зачудоване виявел: «у мену народа Прикарпат. Руси, захтевам да ше руски катонаци таکой пуша дому. Хледам дораз да ше одбудзе плебісцит и кед ше жителе Прикарпатской Русії вияшня, же да ше врача гу мадярской, хторей вони вірно служили до 1918 року, ніхто не будзе шмец ніч проці того зробиц.

Тото виявене за препасцело шицьких. Генерал Сирови и монсіньор Тісо поставили и почали дорадзовац Бродійови, же организаване плебісцита неможліва ствар, гоч вони не маю ніч проці плебісцита, але теди кед ше не будзе цудзи мишац: На концу генерал Сирови виявел: «Мне жаль, пане Бродій, же такі слова були ту вигварени. Ви стым доказали же сце не достойни тей должності яку вершице. Бродій му на то: «Мне лиш мало тиче ваша думане». Генерал Сирови наставел барз нервозни: «Як тото цо вершим должності председателя республіки, и по прописах § 60 Устава, виявлюем, же Вас розришуюм должності председателя Прикарпатской влады.» Бродій становул и през слова лупнул з дзверми и віншол зос засіданя.

би ше ідея Велькай України зисцела. Але тата ідея випатра віше баржей приходзі до вираженя, цо шведоча и рижни „чисценя“ и буни у большев. України.

Не треба медзитим забуц, же з Українским змаганьем за шлебоду у звязи ище и други важни ствари. Найважнейша тата, же совітска войска барз потрошена, як и цали державни апарат. Тухачевски заштрелені, Єргов и Блухер у гарешту. Чисценя у дипломації, чисценя у поліції, чий верховни вожд Єжов зменени и шедзі у харешту, и т. д. шицько указує же цошка не у шоре. Страх большевицких войных власцох таки велики же и на вежбох у штреляні войско не достава муницию до рук, а тоти цо доставаю, муша фішечки означиц же би по тим тоги исти мушели принесц назад.“

Так ето пишу о нашей оцовщини велики сербски новини.

Понагляйце купиц!
Руски Календар
за 1939. рок

Кошта лем 8 Дин.

ВЛОНІ ВЕЛІ ОСТАЛИ БЕЗ КАЛЕНДАРА
БО ПРИШЛИ ПО НЬГО НЕСКОРО, КЕД УЖ
БУЛ РОЗПРЕДАНИ. — И ТЕРАЗ УЖ НЕ
ВЕЛЬО КАЛЕНДАРИ ОСТАЛО. ПРЕТО ПО-
НАГЛЯЙЦЕ!

Зос Праги пошол Бродій ровно до Ужгорода, дзе нашол уж нового председателя влади Др. А. Волошина. Вон пошол да палати председниковей и протестирав, але кед виходзел зос палати, тако го там гарештовали. Даскељи годзини познейше з авіоном го пренесли до Праги.

Поліційски власци почали дораз вигледовац, прецо Бродій пришол до такого издатейства. Було ясно, же таке його тримане служило интересам цуазей держави. Але чи вон бул тайни агент у служби тей держави? — У першым часу то випатрало неможліве, а и документы на то не могли найсці.

Та теди ше случело таке цошка, цо запечатало долю Бродія.

Бродій мал у Бечу свой квартель не лем в Ужгороду. Видно мал велью пенежи, а одкаль? То розяшнела поліція, кед претресла Бродійов квартель у Бечу и нашла у нім 4 и пол мільйони дин. мадярскими пенежу и еден уговор з мадярску владу, у котрим мадяре обеццюю два велики маєтки и чесц барона, кед Бродій вироби, же наша Горніца припаднє назад Мадяром.

Бродія за тото издайство держави и своеї оцовщини чека найчежшакара.

Але за нас найважнейше то же таке не познате до тера з издайство на своім народзе зробел еден батогаш и вожд батогашох.

Издайство и предаване своєго народу своїй душі и вири породзело батогашох и у нас. Предац и поплівцашицко, цо кождому чловекови найсвятше — то значи батогаштво.

Паметайме то!

УЖ ВІШОЛ!

МОЛИТВЕНІК
ЗА РУСКИ ДЗЕЦІ.

Зложел го о. Дюра Біндас, парох.

У нім су шицьки кождодневни молитви по церковному и по руски, молитви за шицьки потреби, поука за споведз и св. причаси, Утріння, Служба Божа, Молебен гу шерцу Христовому и гу Пр. Богор. и велью красни церковни писні. Кажде руске дзецко мушки тот молитвенік мац. Родитеље, не жалуйце го дзецку својому куниц, бо е туні и кошта лем

8 динари.

Може ше достац у Просвіти у Керестуре и на кождай нашей рускей парохії.

ГАЛО!

Явям шицьким моїм муштерійом, же сом превжал од Петра Югас тарговину зос мануфактурну робу и галантерію

мам на складу туні порхети, сомоти, хустки вшевлякей фарби и велькосці, заруцовачки, вести, штриканіцы, пуловери и т. д.

Виробюем туні и красни уяши по мери, найновіших фазонох, хлопски шмати и шицьку сабольскую роботу

ЕВГЕН КОЛОДА,

испитани кроячки майстор — Петровци
в. п. Вуковар.

1-1

Владика нам винчує.

Преосяще, наш Владика посила прейт наших новинох зос Хусту винчоване Рождества Христового и Нового Року шицким вирним своєго владичества.

ШИРОМ ШВЕТА

Гитлерово плани. Пишу новини же Гитлер ма план виступиц зос предлогом о новей конференції великих державох, сличній минхенській, на котрой би вон предложел, да ще зос наоружованьом престаня. Немци перши виявя, же останю на тим оружаню, яке маю тераз, кед ще и други держави задоволя зос теращю свою воєнну силу. Далей явяю, же Гитлер и його совітніци далей думаю водзиц поход на Восток Европи, але ще сцу перше оситурац од Англії. А Англія ще до тераз не виявела, чи ще будзе и на кельо ще будзе тому ширеню німецкій власці у восточній Европи процивиц.

У Будапешту подчас госцини талиянского министра графа Чіана заключено, же Мадярска виступи зос союзу Народох и приступи до проці- большевицкого союзу Немецкай-Італії и Японской. За нас найважнейша постанова, же ще Мадярска одрека раз на віше нашій Горніці. І у тому Мадярска ще іще баржей ма приближич нашій Югославії.

У Єспанії националисти то ест генерал Франко по другим міровані почали заш напредовац. У Каталонії претаргли вони фронт большевицким напредовали за даскельо кілометри. Зарабовано 5.000 большевиц.

У большевиц барз подло. у прешлим року забил Сталін лем 10.000 своїх політичних процивнікох, а пол мілійона дал заврец! Шицких у гарешту тримаю большевици коло 10 мілійони. То наїсцэ шаєтви рекорд, че не лем шаєтви але и историчні, то нігда у історії не мала ані єдна держава тельо політичних убийствох и тельо пре політику завартих.

Організація большев. младежі буї ще проци кирвавого диктатора. 6.000 преднякох Комсомолу гніє у гарештох. Жительство живе у вичним страху за свой живот, а Сталін у страху за свой живот и за свою власц. Прето большевицка держава так цихо, гоч ще у швеце робя таки вельки пременки, котри ще у велім тичу тей держави.

Гарештовали англійского вице конзула. Франкова полісия за- варла англійского вице конзула, у часу кед сцел висц зос Франковой Еспанії. Нашли при ньому важни доку- менти о теращині офанзиви у Ката- лонії.

Велька буря на Чарнім Морі. Страшна буря бешні на Чарнім Морі у хторей уш до тераз препадло два- цец ладі. Так ладя Милиет руцена на брег, а потим ю габи одцагли заш до моря и вона ще затопела. За велькою інши ладі до ще находзели у драже по морю, не зна ще ніч, а метеролошки станциі явяю же будзе ище векша буря.

Конгрес Українцох у Праги. Агенція Стейфани явя же генерал Попов, вожд донских козакох, познати пре свою борбу проци большевиц, при- шол до Праги на конгрес Українцох, хтори жио у цудзіні. Тот конгрес ще будзе отримовац тих дньох.

Білоруси за своє право. У звязи зос Українским рухом за народни права, мож осетиц рух и медзі Білорусами цо спадаю под Польску. Тот задава вельку бригу польским власцом. Пред даскельо дні були вигнані зос главного варошу Білоруси- нох под Польску двоме водьове білоруски, бо їх Поляци осудзели же робели ведно зос Українцами за шлебо- ду своєго народу под Польску.

Вадза ще французки большевики и їх приятеле социалисти. Одкеди стравци владу не знаю цо почац, бо народна влада Даладеа не зна за французами и французки народ зна, же социалисти то плацени слугове московских

большевицкох и водзели по їх розказу француску до общей революції и гражданскої войны.

Уж достала ческа влада 10 мил. англійски фунти пожички за поправу чехословакской держави у новых граніцох. З тей суми ма достац и Карп. Україна за своє потреби. Увидзиме, кельо Чехи нашим даю, чи голем терас буду праведни.

Кари за неправдиву пришагу. Кристос Папакиркос пришагнул на цыганству у судзе и так виграл суд. Да-кус познейше цошол по свою мазгу хтору охабел на уліци, але ю нашол загинуту, цо го коштала 5.000 дин. Нагінвані Папакиркос врацел ще дому и ту нашол свою здохнуту краву на полю, а у хліве аж три. Дзень познейше влапели го у леще кед рубал дрэво през позволеня. Пре то го волали пред суд и ту плацел кару 3.000 дин. Того истога дня загинули му овцы и конь. Селяне у Його валале потрещени су зтима подіями. Вони видза у тим кару Божу за неправдиву пришагу Папакиркоса. То ще стало у Греческай.

Буяк оганял за авіоном. Шиц- шна ще сцена трафела на берлінским аеродрому (место дзе шедаю авіони) баш на сам Нови Рок. Ёдного буяка приведли до клаоници, але вон ще од тамац вирвал и виашол ще аж на аеродрому, и то баш у часу кед єден авіон злетовал. Кед го забачел буяк, разбешнел ще іще баржей и рушел ще проци авіону. Пи лоту ніч інши не остало як дзвінгнук хвост та цо скорей горе, и так ще спашиц од разбешнітого буяка. Аж кед дежурни жандаре забили буяка могол авіон шеднук на жем.

1.000 динари кари зато же зарезал потьку з ножом. Рибар Герман Шулце, зарезал юну потьку з ножом. Дружтво за чуване животинъю явело го суду и нещешліві рибар мушел плаціл кару 500 динари. Судия му по тим обяшнел же риби не шлебодно з ножом резац, але их треба з фалатом древа забивац. Та Гермам Шулце и далей бул уверени же в не виновати и усудзел ще повесц же то исто таки бругални способ забивац риби як и з ножом зато го суд покарал на 500 динари, же ще усудзел критико- вав цемеки закон.

НАША ДЕРЖАВА

У ПОЛІТИКИ влада тераз подполни мир. Зато вилатра же по шветох придзе до живей роботи и важнейших подійох, бо ще зидзе и нововибрани парламент.

ДВА ВОЕНИ ЛАДІ. Югословенски торпилер "Београд" збудованы, у Францускай, завершел свой проби. Торпилер на остатней вожні ишол 31 чвори швіткосци. Други торпилер военей морнарици "Любляна", истога ти- па, верши тераз проби.

ЖЕЛІЗНИЦА ЗАБИЛА ЧЛОВЕКА. При стациі Долац при Сараеву, налецела железніца на Шачира Вазуту, хтори ишол по железній драги. Вон ще на сигнал машиноводі так уплашел, же станові як закопани и не могол ще рушыц зместа. Железніца го чешко поранела и вон по кратким часу умар. ЗАБИЛ ІШЕ ПРИ ІШЛІСКАНЮ. У Вараждину страдал 17- рочни Франко Немет. Вон при ішлісканию спаднул и надзал ще на свой ножик які мал у кишкені. Очекує ще його шмерц.

ОПІЦІНСКИ ПОЛІЦАЙ ШТРЕЛЯЛ ДО БЕЛЕЖНИКА. У селе Ябука, у Сріму, поліцай Йосип Склена думал же го бележник сце отпущиц зос службі. Єдного дня пришол до його канцеларії и почал на ньго штrelяц зос револвера, але ані раз не потрафел, бо ще бележник зогнул. Поліцай у гарешту.

СЕРБСКО-ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА у Югославії ма 21 владичество, 3694 церкви, 254 капліцы, 2951 парохию. Найвецей церкви ёст у чарногорско-приморским владичестве, найменей у загребским створеним уж по войни котре ма лем 40 церкви. Под сербско-православну церкву подпадаю и нашо батогаше на Горніці. У Београду ёст сербско-правосл. факультет, а богословій, до котрих ще примаю хлапцы зос 4 класи штредней школи постоја в

Сараеву, Карловцох, Битолю, Призрену и Цетиню, "калудерска школа" у манастире Високи Дечани. На чоле тей церкви стої сербски патриярх, котри ѿ цалком неодвисни од других патриярхох. Як знаме православни церкви не маю єдного верховного настоятеля.

НОВА СТАНИЦА ЗА ЛЧЕНЕ ПАДАВИЦI, будзе отворена и Новим Саду. Особито ще буду лічиц од тей хороти дзеци!

ПОГАРАЛИ КАСУ И ОДНЕСЛИ 320 ЕЗРИ ДИНАРИ. У варошу Птую у Словенії, уж трецираз лопове покрадали зос порезкай каси пенсажі. Велі дзвери отворели, а у юдині цо були жалезни, вирезали таку дзиру же ще прехали до каси и розбили ю. Зос пенсажом сднесьли и таксени марки у велькай вредносці.

МАЛИ БРАТ ЗАБИЛ БРАТА. Мирко Диклян, у Баялукім срезу, охабел у хижі на столе револьвер и пошол до хліва намириц статок. Його 8-рочны син Міленко вжал револьвер и у шали наставел на брата Драгана: "Тераз це забиен". "Та забий ме" врацел му Драган. Револьвер наисце опалел и по- трафел Драгана баш до чола. За дас- кельо минути хлапец умар.

У СВОЇМ ГУМНУ ЗАБИЛ ДВА ВОВКИ. Хладни дні нагнали вовкох да зиду зос горох и вони ще почали цискац до валалох. И так тераз єдней ноги земледілец Відак Драшкович зос Длугого Села, кирваво ще бил з двома вовкими цо нападли на його хижу. Вон вишел здвора и забачел у своім гумну цали чопор, седем вовкох. Наставел свою пушку и єдного зіх та- кой забил, а гевти почали сцекац. Вон пошол за німа и іще єдного забил. Тераз ще хвалі зос своїм юнаштвом и зос двома вовчими скорами.

НОВА УРЕДБА О ИНВАЛДОХ, вишла іще 2. XII. по котрой кажде може гледац свойо страцени права инвалидски. О тей уредбі не одлуга при- нёшеме, шицкі ей важнейши преписи, так да кажди хто ма право може ще послужиц зос ю —

Цена зарну.

Жито	157—159	Д.
Кукурица	103—105	"
Ярец	149—151	"
Овес	160—162	"
Пасуля била	287—292	"

ГАЛО!

Кед Вам треба дацо од скленяней и порцулановей судзини, святы образи, скло до облакох, шицко тото можеце достац по найтуншай цені кед ще обращице до тарговини скла

ДЮРА ПЕТЬКО, тарговец скла и порцелана,
Руски Керестур.

ТАРГОВИНА СЛАВКО ПАП

у Руским Керестуре
предава шицко цо лем треба за

Крачун и Нови Рок.

Помаранчата, гомбулі, цукри елек- тричні лампочки, пиштолі за дзеци.

Шицко по найтуншай цені!

ГАЛО!

Кед сцеце буц здраби вец меркүйце да вам будзу сухи ноги.

Же би вам ноги були сухи, мушкице мац добру обуй, хтору по найтун- шай цені и найсолиднейше виробени достацце у

МИКОЛИ ДЖУДЖАРА, ципелара,
(при Манастире) у Р. Керестуре.

ЧИ ВИ УЖ ЗНАЦЕ?

Же шицкі руски легінє и хлопи կу- пую цою цою цою цою цою цою цою

ДЮРИ ПАПУГОВОГО, калапара,
з Руского Керестуре.

Туні, солидни, а велькі вибор қалапох мож у Керестуре достац лем

у ніго

ДЗИЧАТА! ДЗЕЦI! МАЦЕРИ!

Чи сце ўж կупели за Крачун и Нови Рок цепли и красни штрикани и други штрикани ствари у нашого домашніго штрикера

ВЛАДИМИРА ПАПУГИ Р. Керестур.

Санки, кочи

и шицкі колесарски работи по най- туншай цені и найлепше виробени достацце у
Ковач Якима, колесара,
у Руским Керестуре.

Доброго вина

од 5 динари горе а паленки од 15 динари горе найдзеце у
МИКОЛИ МИШКОВОГО, қачмара.

Доброго меду

орехи, помаранчата и шицко цо юам за Крачун треба, по найтуншай цені и достацце у дутяну
ШАНТА ПАВЛИНІ, Р. Керестур.

Доброго вина

зос Горгошу и добрей паленки ко- мовици по найтуншай цені добиене лем у қарчми
ДЖУДЖАР МИХАЛА, Р. Керестур

Гало!

Мам доброго вина и слаткого и до- брей паленки по умерений цені

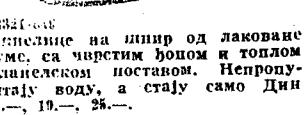
уд. ШTRANГАР МАРИЯ, қачмарка.
Руски Керестур.

Гало!

Мам доброго вина и слаткого и до- брей паленки по умерений цені
уд. НАДЬ МАРИЯ, қачмарка.<

БОЖИЋ ЊЕТЕ ВЕСЕЛО ПРОВЕСТИ у шопшим чијелама

15

48324-644
Ципеле на шипир од лаковане гуме, са чврстим ћоном и топлом флијанском поставом. Непропуштају воду, а стају само Дин 15.—, 19.—, 25.—.

29

78155-657
Женске каљаче са средњом универзалном потпетицом. Пристоју у сваку ципелу. На њима је продужен укусни језик, који чаране чува од блата и кишне.

39

4624-64049
Спортске девојачке ципеле од лаганог црног бокса, украшене рупицама са кожним ћоном и кожном потпетицом.

29

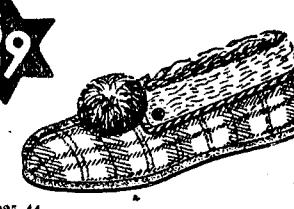
3157-666
Мушки каљаче потребне су сваком човеку, који чуве своју кућу од снега и леда, а своје ноге од замрзења и влаге. Израђене су прегледом, са појачаним ћоновима. Цена им је снижена на Дин 29.— па чије Дин 19.— и 25.—.

29

7252-57
Високе дечије кућне ципеле са шипиром, израђене од вуненог топлог дубла, са филијом, кожним ћоновима и малом кожном потпетицом.

29

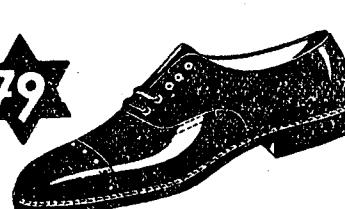
7025-44
Топле цапуче са кожним ћоном и филијом, обрублјене складом и украсене лепом покардом. Потребне су свакој домаћинци.

79

2425-66121
Укусне ципеле на шипир од финог црног бокса, са кожним ћоном и полувишоком потпетицом. Пристоју добро уз ногу, а могу се носити у сваки дан и кошти.

79

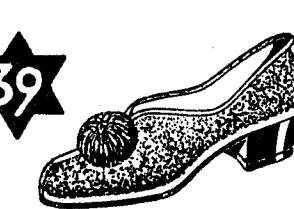
1957-68822
Ево елегантних ципела које су приступачне сваком чиновнику, трговцу и занатлији. Веома издржљиве. Израђене су од бокса, са кожном табанијом и неподесривим гуменим ћоновима. Црне и жуте по истој цени од Дин 79.—.

49

2451-43082
Ове државске ципеле од меке коже, са топлом поставом, дружије дечијим ножицама угодност и тоналитет.

39

3515-5566
Удобне и елегантне кућне ципеле, са љуксом потпетицом и израсланим кројем. Израђујемо их у црној, превоји и смештој боји, и од шареног сомота.

79

2925-64648
Практичне женске ципеле на шипир, израђене од финог црног и смеђег бокса, са кожним ћоном и кожном потпетицом.

99

5827-64627
Елегантне и удобне мушки ципеле од бокса, тубастог облика, са кожним ћоновима и кожном потпетицом.

39

98991-683
Мажел Кал је снег и ладавица, не морате да стрепите за здравље Ваше деце. Купите им ове лаковане чизмице, уложке и вуличане чарапе. Биће им ноге уникте и топле.

59

38675-631
Елегантне сmekane ципеле од лаковане гуме са топлом поставом и високом потпетицом. — Високе преко чланака, а украсене кратким.

99

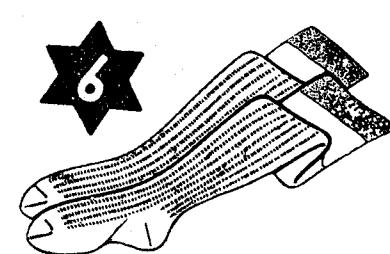
1873-66138
Удобне личене израђене од доблог лака. На лицу украсене укусним уметком од винске коже. Полувишока потпетица пружа мозије удобност и отпор.

149

9828-67557
Елегантне спортске ципеле од изједначеног теленог бокса, рађене по енглеском моделу, са крилијим капицама, украсене рупицама, са дуплим кожним ћоном, и широком потпетицом. Сладају у категорију наших најбољих ципела: «НАШ ПОНОС».

6

ДОМАЋИЦА!

Трајне и јаке чарапе од чврстог памука, за рад, кућу и свакидашњу ношњу. Стају само Дин 6.—.

СВЕ НАШЕ ЧАРАПЕ ИМАЈУ СПЕЦИЈАЛНО ПОЈАЧАЊЕ НА ПЕТАМА И НА ПРСТИМА.

МУШКЕ:
Штедишица Д 3.—
Радина Д 3.—
Гордан Д 3.—
Економ Д 7.—
Директор Д 10.—

и тд.
ЖЕНСКЕ:
Штедишица Д 5.—
Домаћица Д 6.—
Зора-Ружа Д 8.—
Мира Д 12.—

и тд.
ЖЕНСКЕ СВИЉЕНЕ:
Шинарица Д 9.—
Сека Д 12.—
Мала Д 15.—
Мазика Д 16.—

и тд.
ДВЧИЈЕ:
Дерас Д 4.—, 5.—
6.—, 7.—
Тртлав Д 7.—, 8.—
Собирац Д 7.—, 8.—
10.— и тд.

4055-64669
Лагане а испак топле женске ципеле од прилог сукна, украсене крикмером и лакованом капицом. Нога се у јесен осећа као крај пека. Закопчавају се најбоље.

2675-64013
Топле женске ципеле од јаког сукна, појачане на ристу и лубу кожом, са кожним ћоном и полувишоком потпетицом. Ошивање крикмером, а закопчавају се на дугме.

99

99

3867-64696
Ципеле за сваког човека, који је у своме позиву изложен хладној и који дневно мора да стоји на хладном терену. Израђене су од топлог сукна, ошивање боче кожом, са кожном капицом, кожним кимбанијим ћоновима и широком потпетицом.

СНЕГ ВЕЈЕ,
А МЕЛТОНКА
УВЕК ГРЕЈЕ

Баша